

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ 31 ΜΑΪΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1η δραστηριότητα

A1. α) Στη 2η παράγραφο του κειμένου «Η μουσική λοιπόν ... σκέψεων ή συναισθημάτων» να εντοπίσεις τρεις λόγους για τους οποίους η μουσική είναι «ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων». (μον.6)

Η μουσική είναι ένας σημαντικός τρόπος έκφρασης ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων για τους παρακάτω λόγους:

- 1) Η μουσική είναι μια γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το φάσμα των ανθρώπινων σκέψεων και συναισθημάτων, εξαιτίας του πλούτου της.
- 2) Είναι μία γλώσσα που αντιλαμβάνονται όλοι οι άνθρωποι σε οικουμενικό επίπεδο.
- 3) Αντικαθιστά τον λόγο, όταν αυτός αδυνατεί να αποδώσει καταστάσεις, στοχασμούς, συναισθήματα.

β) Στο κείμενο η αρθρογράφος καταφεύγει στην επίκληση στη λογική και στην επίκληση στο συναίσθημα για να μας πείσει. Να αναγνωρίσεις στο κείμενο τρία διαφορετικά μέσα πειθούς (δύο για την επίκληση στη λογική και ένα για την επίκληση στο συναίσθημα) (μον.6) δίνοντας ένα παράδειγμα για το καθένα. (μον.3)

Μονάδες 15

Επίκληση στη λογική:

- Μέσα πειθούς : **τεκμήριο – ιστορικό στοιχείο**: Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν συνειδητοποιήσει σε τέτοιο βαθμό τη σημαντικότητα της μουσικής, που στο δωδεκάθεο είχαν έναν θεό, τον Απόλλωνα, ως αποκλειστικό θεό της μουσικής.

- Μέσα πειθούς: **τεκμήριο - επιστημονικές μελέτες** έχουν αποκαλύψει ότι η μουσική επηρεάζει πολλά μέρη του εγκεφάλου μας σε μεγάλο βαθμό και δημιουργεί πολλαπλά επίπεδα μνήμης.

Επίκληση στο συναίσθημα:

- **Ρητορική ερώτηση:** «Πώς θα ήταν άραγε οι σχέσεις των ανθρώπων, αν δεν υπήρχε ένα τραγούδι για να τις εκφράσει...;»

- **α' πληθυντικό πρόσωπο:** «Όλες με τον ίδιο σκοπό, όλες για να εκφράσουν εμάς και τις καταστάσεις που βιώνουμε. Γι' αυτό αγαπάμε όλοι τη μουσική! Γιατί μας συντροφεύει πάντα και παντού σε ό,τι κι αν βιώνουμε, σε καθετί που αισθανόμαστε!»

2η δραστηριότητα

A2. α) Να γράψεις έναν δικό σου τίτλο για το κείμενο χρησιμοποιώντας τη γλώσσα μεταφορικά. (μον.3)

Προτεινόμενοι τίτλοι με μεταφορική χρήση της γλώσσας:

- Η μουσική «ελιξίριο» ζωής.
- Η ακαταμάχητη δύναμη της μουσικής.
- Η Μουσική είναι η ζωή μας.

β) Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Η μουσική, λοιπόν, είναι σημαντική ... σε καθετί που αισθανόμαστε!» να εντοπίσεις δύο τρόπους ανάπτυξής της (μον.4) τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με ένα παράδειγμα για καθεμία περίπτωση. (μον.2)

Τρόποι ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του κειμένου 1:

Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων: με **αιτιολόγηση και παραδείγματα**.

Την αιτιολόγηση την εντοπίζουμε στα χωρία του κειμένου:

« Είναι σημαντική γιατί ... που μας χαρακτηρίζουν» όπου τεκμηριώνεται - αιτιολογείται η σημαντικότητα της μουσικής στη ζωή μας.

« Γιατί αισθανόμαστε » όπου αιτιολογείται το γεγονός ότι όλοι αγαπάμε τη μουσική.

Τα παραδείγματα τα εντοπίζουμε στο χωρίο:

«τζαζ, ποπ, ροκ, σόουλ...» → Παρουσιάζονται ως «διάλεκτοι» της μουσικής, για να τεκμηριώσει την ποικιλία και παγκοσμιότητα της.

Υπενθυμίζεται ότι οι μαθητές έπρεπε να εντοπίσουν ένα απόσπασμα για κάθε τρόπο ανάπτυξης.

γ) Να επιλέξεις τη σωστή ερμηνεία για καθεμία από τις φράσεις που σου δίνονται σημειώνοντας στο τετράδιό σου το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε αριθμό. (μον.6)

1. μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το **φάσμα** αυτών

α) μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το **έναυσμα** αυτών

β) μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το **εύρος** αυτών

2. Μουσικά όργανα **απαντώνται** ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς

α) Μουσικά όργανα ανταποκρίνονται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς

β) Μουσικά όργανα εντοπίζονται ως αρχαιολογικά ευρήματα σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς

3. Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν **έχουν μορφώσει** ολοκληρωμένο λόγο

α) Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν **έχουν συγκροτήσει** ολοκληρωμένο λόγο

β) Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν **έχουν αναμορφώσει** ολοκληρωμένο λόγο

Μονάδες 15

1. β) μία γλώσσα τόσο πλούσια, ώστε να καλύπτει όλο το **εύρος** αυτών

2. β) Μουσικά όργανα εντοπίζονται ως αρχαιολογικά ευρήματα

3. α) Ακόμη και τα μικρά παιδιά, που δεν **έχουν συγκροτήσει** ολοκληρωμένο λόγο

3η δραστηριότητα

A3. Όπως φαίνεται από το παραπάνω άρθρο, η μουσική συντροφεύει τον άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του. Τι προσφέρει, κατά τη γνώμη σου, η μουσική στον άνθρωπο και γιατί θα μπορούσαμε να τη χαρακτηρίσουμε ως μία παγκόσμια γλώσσα επικοινωνίας; Να αναπτύξεις τις απόψεις σου τεκμηριωμένα, σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σου. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 20

Επικοινωνιακό πλαίσιο:

Άρθρο στη σχολική εφημερίδα

Ύφος: σοβαρό αλλά και οικείο

Ρηματικά πρόσωπα: κυριαρχούν το γ' αλλά και το α' πληθυντικό

Τίτλος άρθρου (ενδεικτικά):

- «Η μουσική μάς ενώνει»
- «Η γλώσσα που όλοι μιλάμε: η μουσική»
- «Μουσική: η αόρατη συνομιλία της ψυχής»

Πρόλογος:

Εισαγωγή (πρόβλημα / αφόρμηση / γενική τοποθέτηση):

- Αναφορά στο άρθρο, που αποτελεί αφετηρία προβληματισμού.
- Η μουσική υπάρχει παντού γύρω μας: στο ραδιόφωνο, σε μια διαφήμιση, σε μια οικογενειακή γιορτή.
- Ακόμη και χωρίς να το σκεφτόμαστε, συντροφεύει τις στιγμές μας – χαρές, λύπες, επιτυχίες, απογοητεύσεις.
- Συνοδεύει τον άνθρωπο – πολιτισμική και συναισθηματική ανάγκη.
- Η μουσική δεν είναι απλή διασκέδαση, αλλά τρόπος επικοινωνίας και έκφρασης.

Κύριο Μέρος:

Α' ζητούμενο: τι προσφέρει η μουσική στον άνθρωπο:

• Συναισθηματική έκφραση:

- Λειτουργεί ως "διέξοδο" για συναισθήματα που δεν μπορούμε να εκφράσουμε με λόγια.
- Εκφράζει τον έρωτα, τη μοναξιά, τη χαρά, την ελπίδα, θυμό, λύπη...
- Διηγείται ιστορίες, προσωπικές ή κοινωνικές (π.χ. παραδοσιακά τραγούδια)

- Soundtracks σε ταινίες / διαφημίσεις που προκαλούν συγκεκριμένα συναισθήματα.
- **Ψυχική υποστήριξη:**
 - Καθησυχάζει, εμπνέει, ανακουφίζει.
 - Συντροφεύει σε δύσκολες στιγμές (πένθος, μοναξιά), δίνει θάρρος και κουράγιο.
 - Μειώνει το άγχος, βελτιώνει τη διάθεση (music therapy).
- **Ανάπτυξη του νου:**
 - Ενισχύει τη μνήμη, τη συγκέντρωση και τη φαντασία.
 - Όπως δείχνουν μελέτες, δραστηριοποιεί πολλά σημεία του εγκεφάλου.
- **Φροντίδα του σώματος**
 - Ρυθμός και μελωδία επηρεάζουν καρδιακό ρυθμό, κινητικές λειτουργίες.
- **Συντροφικότητα & πολιτισμική ταυτότητα:**
 - Δημιουργεί κοινές εμπειρίες (συναυλίες, χοροί, παραδόσεις).
 - Συνδέεται με την πολιτισμική κληρονομιά κάθε λαού (δημοτικά τραγούδια, ύμνοι κ.λπ.).

Β' ζητούμενο: γιατί η μουσική είναι παγκόσμια γλώσσα:

- **Δεν χρειάζεται μετάφραση** – τη "νιώθουμε" όλοι, ανεξάρτητα από γλώσσα, ηλικία ή καταγωγή. (π.χ. Beethoven ή τραγούδια της Eurovision).
- Τα συναισθήματα που εκφράζει είναι **καθολικά**: αγάπη, λύπη, χαρά, θυμός.
- Πολλές φορές **επικοινωνούμε με μουσική** και χωρίς λόγια (χαμόγελο σε έναν άγνωστο που ακούει το ίδιο τραγούδι!).
- Η παγκόσμια διάδοση ειδών όπως η τζαζ, το ροκ, η ποπ αποδεικνύει τη **δύναμη της μουσικής να ενώνει**. Τα διαφορετικά είδη εξυπηρετούν τις ίδιες ανθρώπινες ανάγκες.
- **Καθολική προσβασιμότητα**: Κατανοήσιμη ακόμα και από άτομα χωρίς μουσική εκπαίδευση.

Επίλογος (σύντομη ανακεφαλαίωση – προσωπικός τόνος):

- Η μουσική είναι πολύ περισσότερο από ήχοι: είναι **μέσο ψυχικής επικοινωνίας και πολιτισμική γέφυρα**.
- Ενώνει ανθρώπους διαφορετικούς, ξεπερνά σύνορα, γλώσσες, προκαταλήψεις.
- Αξίζει να της δώσουμε περισσότερο χώρο στην καθημερινότητά μας – **όχι μόνο ως διασκέδαση, αλλά ως ουσιαστική μορφή έκφρασης και επικοινωνίας**.

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

B1. Το ποίημα αφηγείται μία ιστορία. Να εντοπίσεις τα πρόσωπα, τον χώρο και τον χρόνο κατά τον οποίο διαδραματίζεται η ιστορία (μον.6). Ποιο είναι το κεντρικό γεγονός που εκτυλίσσεται; Ποια επίδραση έχει στο ποιητικό υποκείμενο; Πώς τελειώνει η ιστορία; (μον.9)

Μονάδες 15

Πρόσωπα:

1. Το ποιητικό υποκείμενο
2. Ο άγνωστος διαβάτης (που τραγουδά)

Χώρος:

1. Ο κήπος
2. Το παράθυρο του σπιτιού
3. Ο δρόμος

Χρόνος

- Η περίοδος από την παιδική ηλικία ως την ωριμότητα

Κεντρικό γεγονός:

- Το άκουσμα ενός τραγουδιού ενός διαβάτη

Επίδραση

- Η ενεργοποίηση/ πρόκληση νοσταλγίας και αναμνήσεων (για ανεκπλήρωτα όνειρα και επιθυμίες του ποιητικού υποκειμένου) και αγωνίας για όσα συμβαίνουν και όσα θα συμβούν στο μέλλον

Τέλος της ιστορίας

- Χάνεται το τραγούδι, επικρατεί ησυχία, επικρατεί ο προβληματισμός, η αίσθηση της αβεβαιότητας για τη ζωή

2η δραστηριότητα

B2. α) Να εντοπίσεις στο ποίημα τους στίχους όπου χρησιμοποιείται το α' πληθυντικό, το α' ενικό και το β' ενικό πρόσωπο δίνοντας από ένα παράδειγμα (μον.3) και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους στο συγκεκριμένο κάθε φορά σημείο. (μον.6)

α' πληθυντικό: ήμασταν παιδιά: συλλογικό βίωμα της παιδικής ηλικίας

α' ενικό: υπήρξα τρελός: προσωπική αγωνία, προσωπική εξομολόγηση

β' ενικό: έχεις ξανακούσει: απευθύνεται στον αναγνώστη

β) Να εντοπίσεις και να καταγράψεις στο τετράδιό σου μία εικόνα, μία μεταφορά και μία παρομοίωση. (μον.6)

Μονάδες 15

εικόνα: τα υγρά κάγκελα του κήπου

μεταφορά: το τραγούδι σβήνει

παρομοίωση: σαν τους φτωχούς

3η δραστηριότητα

B3. Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου προκαλεί το ποίημα; Να αναπτύξεις σε ένα ενιαίο κείμενο την απάντησή σου κάνοντας αναφορές στα σημεία του ποιήματος που τη δικαιολογούν. (100- 150 λέξεις)

Μονάδες 20

Το ποίημα του Λειβαδίτη μέσα από τις εικόνες που περιγράφει, κυρίως τις ακουστικές του φλάουτου και του διαβάτη που τραγουδά, με συγκίνησε και ξύπνησε τη νοσταλγία για τα «περασμένα» της δικής μου ζωής. Ο ήχος της βροχής στα κάγκελα και το τραγούδι του διαβάτη δεν ομορφαίνουν απλά το ποίημα. Λειτουργήσαν ως φορείς μνήμης, θλίψης, ονείρων και για μένα. Τα λόγια «κι εγώ που υπήρξα τρελός για το αύριο» δηλώνουν την ένταση με την οποία το ποιητικό υποκείμενο αναζητούσε νόημα στη ζωή του, ενώ τώρα μένει μόνο η αγωνία του χρόνου που φεύγει και με οδήγησαν στην ταύτισή μου με αυτό. Το τραγούδι, που «σβήνει» ξαφνικά, με γέμισε με μελαγχολία, θλίψη άλλα και αγωνία για το μέλλον. Αναρωτήθηκα αν όλα όσα αγαπήσαμε, ονειρευτήκαμε ή περιμέναμε θα χαθούν σιγά σιγά μέσα στη σιωπή. Τέλος, «και τώρα τι θα κάνεις;» με προβλημάτισε. Πώς μπορεί, άραγε, ο καθένας μας να πορευτεί στη ζωή του, χωρίς τα όνειρα, τη γλυκιά ανάμνηση των βιωμάτων του παρελθόντος;